გაზეთის ფასი:

12 თვით	. .	10 მ. — კ.
11 ,,	. .	9 ,, 50 ,,
10 ,,	. .	8 ,, 75 ,,
9 ,,	. .	8 ,, — ,,
8 ,,	. .	7 ,, 25 ,,
7 ,,	. .	6 ,, 50 ,,
6 ,,	. .	6 ,, — ,,
5 ,,	. .	5 ,, 50 ,,
4 ,,	. .	4 ,, 75 ,,
3 ,,	. .	3 ,, 50 ,,
2 ,,	. .	2 ,, 75 ,,
1 ,,	. .	1 ,, 50 ,,

ივერია

№ 297 ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 297

წლიურის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანის ვადა

1. ხელის მოწერის დროს—5 მ. და თიბათვის 1-ს—5 მ.

2. ხელის მოწერის დროს—4 მ., მარტის 1-ს—3 მან. და მარიამობისთვის 1-ს—3 მ.

3. ხელის მოწერის დროს—3 მ., მარტის 1-ს—3 მ. თიბათვის 1 ს—2 მ. და ენკენისთვის 1-ს—2 მ.

ვინც ამ ვადაზედ ფულს არ შემოიტანს, გაზეთის გაგზავნა მოესპობა.

განცხადებანი იმ კერძო კაცთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც იმყოფებიან ანუ რომელთაც აქვთ თავიანთი უმთავრესი კანტორები თუ მმართველობანი კავკასიისა და იმიერ-კასპიის მხარეს გარეშე, მიიღებიან მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. ე. მეტცლის და ამხ.-ის განცხადებათა კანტორის მიერ: Москва, Краковское предмѣстье, 53, Парижъ, 8 Площадь Биржи.

კავკასიის გარეშე ქალაქებიდან მიღებულ განცხადების ფასი მე-4 გვერდზედ ორი შაურია სტრიქონზე, ხოლო პირველზე—ერთი აბაზი.

1905 წელს

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ფასი გაზეთისა ისევ თუმანია.

„ივერია“

წლიურის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანაც შეიძლება.

წელიწადი ოცდა მეცხრე

გამოვა იმავე სივრცითა და იმავე სრულის პროგრამით, როგორც დღემდე გამოდიოდა.

რედაქცია უოველის ღონის-ძიებით ეცდება თავისი მძიმე მოვალეობა პირ ნათლად შეასრულოს და ისე გაუძღვეს თავის საქმეს, როგორც შეეფერება დღევანდელის ცხოვრების უოვლად საგულისხმიერო ვითარებას.

ჩვენი ძველნი და ახალნი თანამშრომელნი კვლავ დაგვპირდნენ დახმარებასა.

ვინც პირველ მარტამდე შემოიტანს სრულს ფასს, თუნდ ნაწილ-ნაწილადაც, პრემიად მიეცემა

გრაფი ტოტლებენი საქართველოში

ისტორიული მონოგრაფია ა. ფრონელისა, მთიულეთის ავტორისა.

წიგნი საკმაოდ ვრცელი იქმნება, დაახლოვებით **400** კაბადონამდე.

წიგნში დაწვრილებით იქმნება აღწერილი საქართველოს მდგომარეობა ერეკლე მეფის დროს. წიგნი ცალკე არ გაიყიდება.

სოფლის მასწავლებელთა და სოფლის სამღვდელოებას, უფასო და მცირე ფასიან სამკითხველოებსა და ბიბლიოთეკებსა, უმაღლეს სასწავლებლებში მოსწავლეთა, სოფლის კანცელარიებსა და მცირე-ჯამაგირიან მოხელეთ

დაეთმობათ „ივერია“ უპრემიოდ

5 მან. ტფილისში და **7** მან. ტფილისს გარეშე.

ამ შეღავათიან ხელის-მომწერთაც შეუძლიანთ ნაწილ-ნაწილად გადაიხადონ ხვედრი ფული.

რედაქცია და კანტორა უოველ-დღე ღიაა, დილის 9 საათიდგან 3 საათამდე და საღამოს 5 საათ. 8-მდე. რედაქტორის ნახვა შეიძლება დილის 9—10 საათამდე და საღამოს 3—4-მდე.

ხელის მოწერა მიიღება:

ტფილისში:—„ივერიის“ რედაქციაში (კ. ალექსი-მესხიშვილის სახლი, კალოუბნის ეკკლესიის გვერდით) და ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში (სასახლის ქუჩა, თავ.-აზნაურთა ქარვასლა).

ქუთაისში:—წიგნ. გამომც. ამხანაგობის კიოსკში, ბეჟანეიშვილისა და წერეთლის წიგნის მაღაზიებში.

სიღნაღში:—მიხეილ ნასიძესთან.

თელავში:—ილია ზარაფიშვილთან.

გორში:—ანტონ კასრაძესთან.

ახალციხეში:—ხაზინის ბუხგალტერ ღვთისავრიშვილთან.

ცხინვალში:—ნიკო კასრაძესთან.

ბათუმსა, ბაქოსა, ფოთსა, სოხუმსა, ოზურგეთსა, ხონსა, სამტრედიასა, და სურამში აგენტების სახელები ცალკე იქმნება გამოცხადებული.

საფოსტო ადრესი: Тифлисъ, Редакція „Иверія“.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. სარაჯიშვილი.

ბ-ნმა ტფილ. გუბერნატორმა ამა წლის 30 დეკემბრისთვის დანიშნა არჩევნები ტფილისის მოქალაქეთა საზოგადოების რწმუნებულთა.

ამორჩეულ უნდა იქმნას ასი რწმუნებული, რომელთაც შემდეგ, 7 იანვარს მომავალ 1905 წელს, უნდა ამოირჩიონ: 1) მოქალაქეთა მამასახლისი, 2) გარდასახადთა ამკრები მამასახლისი და 3) ათი თანაშემწე გარდასახადთა ამკრებ მამასახლისისა, აგრეთვე კანდიდატები თითოეულ ამ თანამდებობის კაცთა (სულ ათი კანდიდატი). აცხადებს რა ამას მოქალაქეთა საყურადღებოდ, ტფილისის პოლიცმეისტერი, თანახმად ბ-ნ ტფილისის გუბერნატორის ბრძანებისა, სთხოვს მოქალაქეთ, რომელთაც კრებაზედ ხმის უფლება აქვთ, გამოცხადდნენ 30 დეკემბერს, არა უგვიანეს დილის $7^1/_2$ საათისა, იმ საპოლიციო ნაწილებში, რომლის რაიონებშიაც სცხოვრებენ მოქალაქენი, სადაც ერთსა და იმავე დროს, სწორედ დილის 8 საათზედ, ბოქაულთა ზედამხედველობით, დაიწყება არჩევნები მოქალაქეთა საზოგადოების რწმუნებულთა. ამავე საზოგადოების გამგეობის თანამდებობის კაცთა არჩევნები კი მოჰხდება დამდეგის წლის 7 იანვარს, ტფილისის ქალაქის გამგეობის სხდომის დარბაზში, სადაც ამ დროს მოვალენი არიან გამოცხადდნენ რწმუნებულნი, რომელნიც არჩეულ იქმნებიან ამ წლის 30 დეკემბრის მოქალაქეთა კრებაზედ. (2—6—1).

ტფილისის სახაზინო თეატრი.

ოთხშაბათს, 29 დეკემბერს,

✦ ბენეფისი ნ. პ. ჩხეიძისა ✦

ქართულ დრამატიულ საზოგ. დასის-მიერ წარმოდგენილი იქმნება

ლ ა ლ ა ტ ი

დრამა-ლეგენდა 5 მოქმ., ალ. სუმბათაშვილისა, თარგ. გ. მესხის მერ.

მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

ანტრეპრიზა საიმპერ. თეატრის არტისტის

ლ. დ. დონსკოისა

ხუთშაბათს, 30 დეკემბერს,

ლ. დ დონსკოის მონაწილეობით, წარმოდგენილი იქმნება

მ ა ნ ო ნ ი

ოპერა 5 მოქმედ., მუსიკა მასსენისა.

უფროსი რეჟისორი ს. ფ. გეცევიჩი.

ფასები ჩვეულებრივია.

დასაწყისი 8 საათზედ.

—

პარასკევს, 31 დეკემბერს,

წარმოდგენილი იქმნება

სევილიული დალაქი

ოპერა 3 მოქმ., მუსიკა როსსინისა

და

საკონცერტო განყოფილება.

—

შაბათს, 1 იანვარს,

«გალლა» წარმოდგენა

წარმოდგენილი იქმნება

ბ ო კ ა ჩ ი ო

კომიკური ოპერა 3 მოქმ., მუს. ზუპპესი.

მზადდება წარმოსადგენად «მანდარინის შვილი» ც. კიუისა.

ბილეთები იყიდება.

გამგე ი. კელლერი.

კვირას, მომავალის წლის იანვრის 9, ტფილისის სასოფლო საეურნეო ბანკის დარბაზში, დილის 12 საათზედ, დანიშნულია პირველი საგანგებო კრება ტფილისის ქართულ ფილარმონიულ საზოგადოების დამფუძნებელ წევრთა შემდეგის საგნების განსახილველად:

1) საზოგადოების წევრთა არჩევანი.

2) საზოგადოების გამგეობისა და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევანი.

3) დადგენა საწევრო გადასახადის რაოდენობისა.

(5—3)

ომის ამბები

დეპეშები და წერილები.

—

პორტ არტური. 21 დეკემბერს პორტ არტური იაპონელებს დანებდა. ამას თითქმის ყველა მოელოდა, მაგრამ ამ ამბავმა ყველას მაინც თავზარი დასცა, რადგან პორტ არტურს როგორღაც უცებ და მოულოდნელად მოეღო ბოლო. ამ გვარ შთაბეჭდილების მოხდენა იმათი ბრალია, ვინც საგაზეთო სამხედრო მიმომხილველნი რაღაც უცნაურსა და არაჩვეულებრივ მდგომარეობაში ჩაეყენა. მიზეზად სამხედრო საიდუმლოების დაცვა დაიხვიეს ხელზედ და ამ გვარად ცრუ პატრიოტიზმის წყალობით გაზეთებში არავის არ ჰქონდა ნება დაეწერა, რომ პორტ არტური განსაცდელში იყო და ციხეს მებრძოლნი, სამხედრო მასალა და სურსათი აკლდა. გაზეთებს მხოლოდ მეციხოვნე ჯარი უნდა ექოთ და დაჟინებით ემეორნად, რომ პორტ არტური მიუვალი ციხეაო. მართალია, განსვენებულმა გენერალმა კონდრატენკომ პორტ არტური მთელს ქვეყანაზედ ერთ უძლიერეს ციხედ გადააქცია და იმის ხელში იგი გიბრალტარსა ლა მეცზედაც მიუვალი და მედგარი გახდა, მაგრამ ქვეყანაზედ არც ერთი ციხე არ მოიძებნება, რომლის აღებაც არ შეიძლებოდეს, თუ ეს ციხე ყოველ მხრიდგან მოჰრილია. გენერალ კუროპატკინის დამარცხებისა (22 სექტემბერს, როცა ის პორტ არტურის დასახსნელად წავიდა) და პორტ არტურის ფლოტის იარაღ აყრის შემდეგ ყველასთვის ცხადი იყო, რომ გენერალ სტესელს სხვა მხრიდგან შველის იმედი არ უნდა ჰქონოდა. როჟესტვენსკის ესკადრაც ისე ნელა მიდიოდა, რომ ზღვიდგან შველაც შეუძლებელი იყო. ტოკიოსა და ჰიფუდგან მოსულ ცნობებიდგან ნათლად სჩანს, რომ პორტ არტურის კაპიტულიაცია უეჭველი შედეგია ციხის შტურმისა, რომელიც გენ. ნოგიმ 16 დეკემბერს დაიწყო. იაპონელებმა შტურმით აღმოსავლეთ ერლუნ შანის ფორტი აიღეს, მეორე დღეს—დასავლეთი ერლუშანი და სუნშუშანი. 18 დეკემბერს ნოგიმ ხელთ იგდო პორტ არტურის სიმაგრეთა პირველი რიგი კისვანშანიდგან დაწყებული ტაიანკოუმდე. რუსები უკან უკან იხევდნენ და თანაც მიტოვებულ ფორტებს აფეთქებდნენ, მაგრამ იაპონელები მაინც ფეხ და ფეხ მისდევდნენ და 19 დეკემბერს ვანტაის ფორტიც აიღეს. ამ ფორტმა ციხის ბედი გადასწყვიტა. გენ. სტესსელმა, როგორც იმის წერილიდგან სჩანს, გადასწყვიტა, რომ წინააღმდეგობის გაწევა უნაყოფო იქნებოდა და ციხე იაპონელებს ჩააბარა. ვანტაი ციხის სიმაგრეთა მეორე რიგში ყველაზედ მნიშვნელოვანი ფორტი იყო და პორტ არტურის დასავლეთ ნაწილს იცავდა. ვანტაის აღების შემდეგ ანძეშანისა და იძუშანის ფორტები შუაში მოექცნენ და ლიაოტეშანის გზაც ეჭირებოდათ. გენ. სტესსელს დარჩა მხოლოდ ლიაოტეშანი, ვეფხის ნახევარკუნძული და მწყრისა და არწივის მთები. ლიაოტეშანზედ გადასვლა შეუძლებელი იყო, რადგან გზა მოჰრილი ჰქონდათ და ესეც რომ არ ყოფილიყო, მაინც უნაყოფო იყო, რადგან პორტ არტურის აღების შემდეგ ლიაოტეშანი სრულიად გამოუსადეგარი იქნებოდა. რუსეთის საშინელ და უმაგალითო დამარცხების მთავარი მიზეზი რუსეთის საომარი გეგმა იყო; რუსებს არას გზით არ უნდა მიეცათ იაპონელთათვის კვანტუნში გადმოსვლისა და პორტ არტურის ალყის შემორტყმის ნება. ტიურენჩენის დამარცხების შემდეგ რუსებმა გადასწყვიტეს, საგერ ტაქტიკას დავადგეთ და იაპონელთ მანჯურიაში გადმოსვლა არ დავუშალოთო. როცა იაპონელებმა პორტ არტურს გზა მოუჭრეს, რუსებმა მხოლოდ მაშინ სცადეს რამდენჯერმე მისი განთავისუფლება და ისიც პატარ-პატარა რაზმებით და არა მთელის ჯარით. სწორედ ამიტომ მოხდა, რომ მარშალმა ოქუმ ვაფანგოუსთან ასე ადვილად დაამარცხა გენერალი შტაკელბერგი და გამარჯვებულმა ლიაოიანისკენ გამოსწია. სწორედ რომ ვთქვათ, პორტ არტურის ბედ-იღბალი მის კედლებთან კი არ გადასწყდა, არამედ მანჯურიის მინდვრებსა და ფინშუილინის ხეობაში (რ. ვ.).

—

«ტაიმს»-ი სწერს, დიპლომატები ეხლა იაპონელებს პორტ არტურს ვერას გზით ვერ წაართმევენ, რადგან იაპონელებმა 1895 წელსვე გადასწყვიტეს, რუსეთს სამაგიერო უნდა გადავუხადოთ და სიმონოსეკის ხელშეკრულება გავაუქმოთო (ნ.ვ.).

—

«ნ. ვ»-ის რომიდგან ატყობინებენ: პორტ არტურის აღებამ იტალიაში აუწერელი შთაბეჭდილება მოახდინაო.

იმავე გაზეთს ბერლინიდგან ატყობინებენ: სამხედრო საქმის მცოდნენი ამბობენ: პორტ არტურის აღების შემდეგ როჟესტვენსკის ესკადრა თავშესაფარსა და ბაზანს ჰკარგავს ყვითელ ზღვაშიო. როჟესტვენსკის შეუძლიან ბაზად გენზანი გაიხადოს, მაგრამ ჯერ ტოგოს დამარცხებაა საჭირო. ბერლინში იცოდნენ, რომ, ადრე თუ გვიან, იაპონელებს პორტ არტური უნდა აეღოთ, მაგრამ პორტ არტურის კაპიტულიაციამ ბერლინში მაინც ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა. რუსეთის მომავალ ტაქტიკაზედ ამბობენ, რუსები ტყუილად-ღა ეცდებიან პორტ არტურის აღებას. რუსებს კორეის აღება და იქ გამაგრება ურჩევნიათ, მაგრამ ეს შეიძლება მხოლოდ მაშინ მოხდეს, თუ რუსეთის ფლოტი ზღვაზედ გაბატონდებაო.

—

«კენ. ცეიტ.»-ი სწერს: პორტ არტურის დრამა გათავდა. იაპონელებმა პორტ არტური აიღეს. ამ ამბავს ძალიან დიდი სამხედრო და პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. ეხლა იაპონელები ზღვაზედ სამუდამოთ დამკვიდრდნენ. პორტ არტური შორეულ აღმოსავლეთში რუსეთის ერთად ერთი ნავთსადგური იყო, რომელიც არ იყინებოდა. ეხლა რუსებს ესეც წაართვეს. პორტ არტურთან ერთად რუსეთმა ფლოტიც დაჰკარგეს და მისი თავშესაფარიც, რასაც უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს. იაპონელები პორტ არტურში თავიან ფლოტს თავშესაფარს მისცემენ და როჟესტვენსკის იქ დაუცდიან. გარდა ამისა, აღება პორტ არტურისა, რომელიც ავტორიტეტთა სიტყვით მთელს ქვეყანაზედ პირველი ციხე იყო, უდიდეს გავლენას იქონიებს იაპონიის ხალხსა და ჯარზედ. ამ გავლენას რუსეთის ჯარი მალე იგრძნობს. ნოგის ჯარი ეხლა ოიამას მიეშველება და მალე მანჯურიაშიაც დიდი ამბები მოხდებაო. ამ წერილს «ნოვ. ვრ.»-ია უმატებს: ჯერ ჯერობით ძნელი სათქმელია, რა მნიშვნელობა ექმნება პორტ არტურს ომის ვითარებაზედ, მაგრამ ის კი ყველამ იცის, რომ ის წუთი, როცა პორტ არტურის ფორტებზედ იაპონიის დროშა აფრიალდა, საერთაშორისო ისტორიაში დიდ ადგილს დაიჭერსო.

—

წვრილი ამბები. «ეკ. დე პარი»-ს პეტერბურგელი კორესპონდენტი იუწყება, რომ ომის დაწყებიდგან 23 ნოემბრამდე რუსეთმა ომზედ 476 მილიონი მანეთი დახარჯაო. მომავალ წლის თებერვლამდე მოსალოდნელია 252 მილიონი ხარჯი. მაშასადამე, ეს ომი პირველ წელიწადს რუსეთს 727 მილიონი მანეთი დაუჯდება.

—

გენერალმა კუროპატკინმა ლუბენსკის პოლკი დაათვალიერა და მთელ პოლკს უთხრა, ამას იქით უკან დახევა აღარ შეიძლება. თუ რომელიმე რაზმი ცუდ მდგომარეობაში ჩავარდა, სხვა რაზმებს მიეშველებ; უკან დახევა კი არას გზით არ უნდა მოხდესო (რ. ვ.).

ახალი ამბავი

—

*** ფოთიდან «ცნ. ფურ.» ატყობინებენ: 25 დეკემბერს, საღამოს 5 საათსა და 30 წუთზე, როდესაც სადგურის უფროსი კაზიმირ ბარიჩევსკი თავის კაბინეთში მუშაობდა, ვიღაცამ კაბინეტის ფანჯრიდან ორჯერ ესროლა რევოლვერი. ერთი ტყვია მარცხენა ლოყასა და ცხვირში მოხვდა, მეორე ტყვია—მარცხენა მკლავში. დაშავებული გაგზავნეს რკინის გზის ტფილისის საავადმყოფოში.

*** **ახალი დანიშნულება.** პეტერბურგიდან «ცნობ. ფურ.» საყურადღებო ამბავს ატყობინებენ: ხმა დადის, რომ ბაქოს გუბერნატორი თავ. ნაკაშიძე სხვა ადგილზე გადაჰყავთ. ამბობენ, თავ. ნაკაშიძეს უფრო მაღალ თანამდებობას აძლევენო.

** **გრაფი შუვალოვი**, უმაღლეს ბრძანებით ამიერ-კავკასიაში გამოგზავნილი, 26 დეკემბერს ღამის პირველ საათზე ბაქოდან ტფილისში ჩამოვიდა.

** **ფილოქსერა.** მიწათა-მოქმედების სამინისტროს მინდობილებით, აგრონომმა ი. სააკოვმა დაათვალიერა სოხუმის ოლქში დიოსკურისა და სინოპის მამულები. ამ სოფლის მამულებში ფილოქსერა არ აღმოჩნდა.

** **ტფილისის ქალაქის საბჭოს კრება** დანიშნული იყო 28 დეკემბრისათვის. სხვა საქმეთა შორის საბჭო ამ დღეს 1905 წლის ხარჯები უნდა განეხილა.

უწმ. სინოდის განკარგულებით ქუთაისის სემინარია დახურულ... საქართველოს საექსარხო სასულიერო სასწავლებლის გამგეობა ჩაჰბარდა ტფილისის სასულიერო სემინარიის საბჭოს.

** **ნინო ჩხეიძის ბენეფისი.** მოვაგონებთ ჩვენს მკითხველებს, რომ დღეს, 29 დეკემბერს, ტფ. სახაზინო თეატრში დანიშნულია ბენეფისი ჩვენის ნიჭიერის მსახიობის ქ-ნ ნინო ვ. ჩხეიძისა. წარმოდგენილი იქნება თავ. ალ. სუმბათაშვილის 5 მოქმედებანი დრამა-ლეგენდა „ღალატი“, თარგ. კ. მესხისა. იმედია, საზოგადოება საკმაოდ დაესწრება ამ წარმოდგენას, მით უფრო, რომ ზეინაობის როლს მობენეფისე საუკეთესოდ ასრულებს დანარჩენ ქართველ აღმასრულებელთა შორის.

** **პანაშვიდი (ოქრო) მაჩაბლის სულის მოსახსენებლად.** გუშინ 28 დეკემბერს, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში გადახდილი იქმნა პანაშვიდი პორტ არტურში ბრძოლის დროს პოზიციაზედ მოკლულის თავ. ივანე (ოქრო) ილიას ძის მაჩაბლის სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდს აუარებელი საზოგადოება დაესწრო.

** **მკვლელობა:** შაბა დღეს მეტეხის აღმართზე საზარელი მკვლელობა მოხდა. ტფილისის მოქალაქე სუმბათ ორბელოვი, საღამოს 6-ის ნახევარზე, ეტლით დაბრუნდა თავის საკუთარ სახლში თავის მეუღლესთან ერთად. სახლის კარებთან დახვდა ვიღაც უცნობი და ხანჯალი მუცელში ჩასცა. ცოლმა მორთო წივილ-კივილი. შეგროვდა ხალხი, მაგრამ ორბელოვი იქვე კარებზევე მოკვდა. მკვლელობის მიზეზი ვერ გამოირკვა.

საქართველო

ქ. განჯა. 19 დეკემბერს ადგილობრივ წმ. ნინოს ქალების სკოლის დარბაზში ქ-ნმა ო. ი. კამენეცკისამ გამართა მუსიკალური დილა, რომელსაც დაესწრო განჯის რჩეული საზოგადოება. ქ. კამენეცკისა ცნობილია აქ, როგორც ერთი საუკეთესო მასწავლებელი მუსიკისა (როიალზედ დაკვრა). ამ «დილამ» დაუმტკიცა საზოგადოებას, რომ ქ. კამენეცკისა და მისი შეგირდები ტყვილა არა კარგავენ დროს და თვითონ საქმეს სერიოზულად უცქერიან, ვინაიდგან მოსწავლეთ გამოიჩინეს არამც თუ უნარი აზრიანი დაკვრისა, არამედ მშვენიერი ტეხნიკაც. რაიცა, ვიმეორებთ, ამტკიცებს მასწავლებელისა და მოსწავლეთა გულმოდგინებას. ისეთ ადგილებში, როგორც განჯაა, სადაც მუსიკალური სკოლა არ არსებობს, ქ. კამენეცკისთანა მასწავლებლის მოღვაწეობა შეუმჩნეველი და აღუნიშვნელი არ უნდა დარჩეს და ჩვენ სიამოვნებით აღვნიშნავთ ამ მოღვაწეობას, მით უმეტეს, რომ პატივცემული ქ. კამენეცკისა შესამჩნევ შემწეობას უწევს ხოლმე აქაურ ქართველობას ქართულ საღამების მუსიკალურ განყოფილებაში. ადგილობრივ ქართველობისათვის ეს დილა მით იყო საინტერესო, რომ მასში მონაწილეობას იღებდნენ ორი ქართველი მოსწავლე— ნინო სარაჯიშვილი და ერეკლე ცერცვაძე. როგორც ნ. სარაჯიშვილი, ისე ცერცვაძე დიდ იმედს იძლევიან, რომ მომავალში თვალსაჩინო დამკვრელნი იქნებიან როიალზედ.

ჩვენის აზრით მეტი არ იქნება, შეძლების დაგვირად დავახასიათოთ ეს ახალგაზდანი ,როგორ მემუსიკენი.

ნ. სარაჯიშვილის და ე. ცერცვაძის დაკვრა თვალსაჩინოდ განსხვავდება ერთი მეორესაგან. დაკვრის დროს მსმენელს არ სჯერა, რომ. ნ. სარაჯიშვილი ქალია, ცერცვაძე კი—ვაჟი. ქ. სარაჯიშვილი და როიალიორი ერთმანეთის მოქიშპე, მოწინააღმდეგი პირია. სარაჯიშვილს საკრავი არ ეცოდება, იგი იმას ისე ეპყრობა, როგორც კატა თაგვს (ბოდიშს ვიხდი შედარებისათვის): ხან აცინებს, ხან ატირებს; იგი სტკბება საკრავის წვალებით. პირველისავე მძლავრად თითების დარტყმით სარაჯიშვილი სრულიად იმორჩილებს საკრავს, რომელიცა ჰგრძნობს, რომ ხელიდგან ველარ გაუსხლტება თავის მოპირდაპირეს, ერთს შეჰგრიალებს, მერმე საცოდავად დაიკვნესებს და მზად არის სრულიად ქედი მოიხაროს და დამარცხებული ფეხ-ქვეშ გაერთხეს დამკვრელის წინაშე, მაგრამ სარაჯიშვილის ტემპერამენტი ისეთია, რომ მას ეჯავრება ყოველივე უსიცოცხლო, ყოველივე, რაც უძლურების გამომხატველია, ამიტომ სარაჯიშვილი სრულიად არ იმონებს თავის მსხვერპლს, იგი არამც თუ ანიჭებს ამას სიცოცხლეს, არამედ განთავისუფლების იმედსაც აძლევს. როიალი ძალღონეს იკრეფს, მხიარულებს, მარცხენა ხელი დისკანტებიდგან ბანებისაკენ გაქანდა, ხმა გაძლიერდა, კიდევ ცოტა, რამდენიმე კლავიშა კიდევ დარჩა ბოლომდის და მსხვერპლი მზადაა აფრიალოს თავისუფლების დროშა, მაგრამ... მარჯვენა ხელი, რომელიც ფეხ-და-ფეხ მიდევდა მარცხენას, სწორედ ამ დროსა სწვდა ქეჩოში. შეიქმა ბრძოლა, კლავიატურას კიდევ ერთი მებრძოლისაგან მეორესთან გადადის, ისმის გულსაკლავ ოხვრა-კვნესასთან აღტაცებული «ვაშა». მსმენელმა ჯერ კიდევ არ იცის, ვის დარჩება გამარჯვება, მაგრამ აი, მარჯვენა ხელმა მძლავრად ჩაჰკრა მოპირდაპირეს, დაითრია, მიაგდ-მოაგდო და უკანასკნელად დაჰკრა მძლავრად. დამარცხებულის საზარელი კივილი შეუერთდა გამარჯვების ხმას და ეს შეერთებული ხმის გრიგალი დაიყო და დაიბნა ათი-ათას ხმად და მოედო უშველებელ დარბაზს, დარბაზიდგან—მსმენელის გულს; გული შეტოკდა, შეინძრა... რა იყო...? მსმენელს მოაგონდა, თავისი გიჟური სიყმაწვილე, ლოდესაც მან არ იცოდა რა იყო დაბრკოლება, როდესაც ცა ქუდათ არ მიაჩნდა და დედა-მიწა ქალამნადა...

სულ სხვა-ფრივ ეპყრობა ცერცვაძე როიალს. ცერცვაძე და როიალი—ორი განუყრელი მეგობარია; ცერცვაძეს როიალი უყვარს, როიალს ცერცვაძე, მათ შუა ნაზი მეგობრობაა, ისინი ერთი ერთმანეთით სცხოვრობენ, ერთი-ერთანეთითა სტკბებიან. თუ ერთი მხიარულია, მეორეც მისი მხიარულების გამომხატველია, თუ ერთის გული კაეშანს მოუცავს, მეორეც სევდიანად ჰკვნესის. ცერცვაძეს უყვარს როიალი, იგი იმას უფრო ხშირად ელერსება, აქ ვნებათა ღელვა და მისგან გამოწვეული ბრძოლა კი არა, არამედ თანხმობა, ტკბილი ალერსი, თვით სიყვარული გამოსჭვივის. ხელი ხელს მისდევს, თითები თითებს, ერთი მეორეს გაურბის, ემალება, ერთი მეორეს სიყვარულის ძლას უცხოველებს და უძლიერებს, ბოლოს ერთმანეთს შეხვდებიან... ერთ წამს სიჩუმე ვარდება... ჰაერი ოდნავ შეირხა! მსმენელის გული ატოკდა, ტკბილი, საოცნებო ნეტარება იგრძნო. ეს გრძნობა მსმენელს ემცნაურება! ეს ხმა სადღაც გაუგონია, უგრძვნია! სადა, რა დროს?.. მას მოაგონდა მაისის ღამე, ბულბულის კვნესა, პირველი კოცნა სატრფოსი. მაშინაც ნელა შეირხა ჰაერი იმ სიჩუმეში და ნეტარების გრძნობამ დაუარა ტანში...

აი მოკლე დახასიათება ახალგაზდა მემუსიკეთა დაკვრისა. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ მომავალში, როდესაც მათი ნიჭი გაიფურჩქნება და გაიზრდება, ესენი არა ერთხელ დაატკბობენ ჩვენ საზოგადოებას თავიანთის შეგნებულისა და მგრძნობიარე დაკვრით. ამიტომ ვუსურვოთ ამ ახალგაზდათა მშობლებს ბოლომდის დაემთავრებიოთ თავიანთი შვილების მუსიკალური აღზრდა და მით დღევანდელი იმედები არ გასცრუვებოდეთ.

დროებითი განჯელი.

ხმა კათოლიკე ქართველისა

ტფ. რომის კათოლიკეთა ყოვლად წმიდა ღვთის მშობლის მიძინების ეკლესიის შემავალი გახლავარ და გასაკვირველსა ვარ ჩვენი სულიერი მამებისაგან, რომელნიც ორნივე ქართველები არიან. ეს დალოცვილები ისე ირჯებიან, თითქო არ ცხოვრებდენ რუსეთში, სადაც სარწმუნოების თავისუფლად აღსარება შეწყნარებულია და ამ საქმის უკეთესად მოწყობა საზრუნველი გამხდარა როგორც სახელმწიფოს, ისე მის შემავალ ხალხთათვის, რომელნიც სარწმუნოებით არა მართლმადიდებელნი და შთამომავლობით არა რუსნი არიან. ჩვენი სარწმუნოებრივის გრძნობის შელახვას ეს მამები ისე არ ერიდებიან როგორც ვიგინდარასას. აი როგორ: საკურთხეველზე დიდის პატივით უსვენიათ ძვირფასად შემკული ლათინური სახარება, ხოლო ქართული სახარება უღირალი და შეურაცხი თითქო მიმალულად უძევსთ. უწინ სახარებას წირვის დროს ქართულად კითხულობდნენ და ხმიანად, ეხლა კი ამ სარწმუნოებრივი თავისუფლების დროს, ეს ჩვეულება უკუაგდეს და მოდგნენ ლათინურად სახარების ხმა მაღლა კითხვას, ხოლო შემდეგ ქართულად ხმა-დაბლა წაკითხვას.

პავლე მოციქული ამბობს, ლოცვა სუსულისთვის მაშინ არი სასარგებლო, როცა ესმისო და ჩვენი მამები კი უკუღმა გვექცევიან. ვისთვის რა საჭიროა ლათინური სახარება, ვერ გაგვიგია. ჩვენ ქართველები ვართ, სახარება გვინდა მოვისმინოთ ჩვენი ცხოველის დედა ენით, ქართულად და ამასთანავე ვითხოვთ ეს სახარება თავის დროს ხმა-მაღლა წაიკითხებოდეს და ღირსეულად შეჭედილ-შემკობილი ესვენოს საკურთხეველზე. აგრეთვე გვილახვენ ეროვნრივ სარწმუნოებრივ გრძნობას შობის ქართულის ცისკრის აბუჩად აგდებით. ცისკარი, რომელიც ნახევარ საათზე მეტს გრძელდება, სიბნელითა და წყვდიათ მოცულ ეკკლესიაში სრულდება, თითქო ქრისტეს დაბადების ღამეს ბნელით მობურუსებული ცა ყოფილიყოს და არა გალაღლაღებული ვარსკვლავებით, რომელთა შორის ბეთლემის ვარსკვლავის შუქმა და სიდიადემ ხომ სპარსთა მოგვნიც დასძრა ახალ დაბადებული მაცხოვრის თაყვან-საცემად.

კათოლიკე ქართველი.

სოფლის მეურნე-მრეწველთათვის.

«შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობა» უფრო სასარგებლოა თუ «საკრედიტო ამხანაგობა»?

დიდ ქალაქებ-დაბებში ყოველგან არის დაარსებული სხვა და სხვა ბანკი: «კომმერციული», საურთიერთო განყოფილებისა და სახელმწიფო ბანკის განვოფილება. ამიტომაც ამ ბანკებიდან ქალაქ-დაბებში მოვაჭრენი, საჭიროების დროს ადვილად შოულობენ ფულს სესხად და თავიანთ ვაჭრობა აღებ-მიცემობის საქმეს წესიერად, დაუბრკოლებლად აწარმოებენ. ქალაქში მყოფი ვაჭრები, რომელთაც ბანკებში აქვთ ნდობა, სოფლელთა წვრილ ვაჭართა და მრეწველთაგან ყიდულობენ სხვა და სხვა საქონელს, როგორიც არის, კაკლის ხე, კაკლის ხის კუნძი, ბზის ხე, მუხის საბოჭკო მასალა, სიმინდი, აბრეშუმის პარკი სხ. და სხ. ეს საქონელი ნაწილ-ნაწილ ჩამოაქვთ ქალაქში, ბანკს უგირავებენ და, ღირებულობისა დაგვარად, ბანკი აძლევს მათ მანეთში 75 კაპ., ასე რომ 1000 მან. საქონელში ბანკი აძლევს 750 მან. ხოლო 250 მან. თითონ იტოვებს ბანკი საქონლის გასყიდვამდე. ამნაირად ბანკიც უზრუნველ ყოფილია და ვაჭარსაც ფული ხელში აქვს, რათა კიდევ იყიდოს საქონელი, კიდევ ამავე ბანკში დააგირავოს და ასე განაგრძოს საქმე სანამ საქონელი იშოვება საყიდლად.

ამნაირის ღონისძიებით ვაჭარი უყრის საქონელს თავს ერთ ალაგას, ორი-სამი თვის განმავლობაში. ამ ხანში ვაჭარს მიწერ-მოწერა აქვს სამზღვარ გარეთელ მექარხნე-ფირმებთან საქონლის მაზანდის შესახებ და ყოველ კვირა ცნობები მოდის, თუ სამზღვარ გარეთის ბაზრებზედ რა მაზანდა არსებობს; როცა ვაჭარს მაზანდა მოეწონება, მაშინ მიდის ბანკში და ცნობას აძლებს, აი, ამა და ამ ქარხანა-ფირმას უნდა მივცე საქონელი ამ ფასადაო; ბანკი თავის მხრით ცნობას აძლევს იმ ქარხანა-ფირმას და მოხდება შერიგება; ქარხანა-ფირმა ბანკს უგზავნის ფულებს. ბანკიც, მიიღებს თუ არა ფულს, საქონელს ჰგზავნის სამზღვარ გარედ ქარხანა-ფირმის სახელზედ და ანგარიშს უსწორებს ვაჭარს, თავის მიცემულ სესხს სარგებლით იღებს, ხოლო ვაჭარს რაც ერგება, უკანვე უბრუნებს.

ამ ნაირის ოპერაციით სარგებლობენ უფრო სომხები და არა ჩვენი ქართველი ქალაქად მყოფი ვაჭრები. ამნაირის აღებმიცემობით ბანკიც დიდ სარგებლობაშია და ის ვაჭარიც, რომელსაც ასე ჭახრაკულად აქვს მოწყობილი საქმე ბანკთან.

რომ ნამდვილად ეს ასე არის, ერთს მაგალითს მოვიყვან: ოზურგეთელმა ვაჭრებმა წელს ჩამოიტინეს ქუთაისში 800 ფუთი ხმელი პარკი და მიჰყიდეს ერთ ვაჭარს ფუთი 46 მანეთად, რაიცა შეადგენს მთელს ჯამს 36,800 მან., ნახევარი ფული მიიღეს ვაჭრისაგან და ნახევარი კი ნისიათ სამი თვის ვადით მისცეს. ეს იყო 15 სეკდემბერს, მაშასადამე, ვადა იქნება 15 დეკემბერი: ბათუმელმა ვაჭარმა 36,800 მანეთის საქონელში მანეთზედ 75 კ. ბანკიდან გამოიტანა, რაიცა შეადგენს 27,600 მან., ამ ფულიდგან ოზურგეთელ ვაჭრებს მისცა 18,400 მან., მაშასადამე დაინარჩუნა ხელში 9,200 მანეთი, ამ ფულით კიდევ სხვისგან სხვა

ფელეტონი

ქართველთა შორის.

სვანეთის ბედი.—„სემიჩკას“ კულტურა.—საიმედო ნიშნები.

25 დეკემბერს დაიბადა ქრისტე, მაცხოვარი წარწყმენდილ ქვეყნისა, და ამიტომ ურიგოთ არ მოვიქცევით კუნჭულიდამ მაინც ავხადოთ ფარდა, რომ თვალი მოვკრათ «მართლმადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების» მოღვაწეობას ჩვენის ქვეყნის მივარდნილ კუთხეებში. ერთ ამ მივარდნილ კუთხეთ ითვლება სვანეთიც, ოდესღაც პირველ ქრისტიან მქადაგებელთა ბედნიერი მოედანი და დღეს კი ყოვლად უბედური ასპარეზი ერთგვარის მისწრაფებით გამსჭვალულ ბლაღოჩინებისა.

ქრისტიანობის პირველ საუკუნოებში აქ გაშალა მადლიანი და ღონიერი ფრთა საერთაშორისო სიყვარულისა და ძმობის მცნებამ. აღფრთოვანებულ მქადაგებელთა ტკბილი ხმა სირინოზის ხმად გაისმა ხალხში, რომელმაც შემუსრა ყოველივე ნაშთი ძველის კერპთ-თაყვანის ცემობისა და აღმართა უთვალავნი ტაძარნი ახალის სწავლისა, ახალის მცნებისა. ეს ახალი მოძღვრება ჩაეხლართა ხალხის სულსა და გულს. სვანებმა მუხლი მოიდრიკეს ამ მოძღვრების წინაშე, შეიყვარეს იგი და შეუდგნენ ქრისტეს. აფხაზეთიდამ და სვანეთიდამ ახალი სწავლა შემდეგ მოეფინა მთელს ჩვენს სამშობლოს. მრავალ საუკუნოთა განმავლობაში მტკიცედ ადგა სვანი ქრისტეს მოძღვრებას, რომელიც წმინდა ნაკადულად მოჩუხჩუხებდა ამ არწივთა ქვეყნის ცხოვრებაში და უმაღლეს სასოებას ამყარებდა სვანების გულში.

ჟამთა ვითარების უკუღმართობამ შეახო თავისი დაუნდობელი ხელი ამ ხალხის წმინდა ცხოვრებას, აამღვრია იგი უსუფთაობის შერევით, და შეირყა სვანეთში ქრისტიანობა იქამდე, რომ რუსეთის საქართველოში დამყარების შემდეგ საჭიროდაც კი იყო ცნობილი «მართლმადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების» დაარსება იმ ქვეყანაში, სადაც ნამდვილ ქრისტიანობის ძველი ნაშთი დღესაც იმდენია, რომ მამა კარბელაშვილმა, რომელმაც მხოლოდ ორ კვირას დაჰყო ამ მხარეს, ორ წელიწადს ძლივს გაათავა მისი აღწერა და ისიც, მგონი, მესედი ნაწილიც ვერ ასწერა იმ დიდებულ ნაშთისა, რომელიც ისტორიას დაუნარჩუნებია სვანებისათვის.

და აი ეს დიდება უნდა აღადგინოს ზემოხსენებულმა საზოგადოებამ. მერე ამისთვის რა ღონის-ძიება წაუმძღვარებია წინ მის წარმომადგენელ ბლაღოჩინს, რომელიც ხსენებულ საზოგადოების სკოლათა ზედამხედველიცაა?

ამის პასუხს გვაძლევს გაზ. «ცნობის ფურცლის» სვანური კორესპონდენტი. იგი მოგვითხრობს, რომ ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სკოლებს აქვთ დამტკიცებული პროგრამა, რომელშიაც შეტანილია ფურცელი გაკვეთილების წეს-რიგისა, სადაც ქართულ ენას „ჯეროვანი ადგილი“ აქვს დათმობილი. ამავე ფურძელზედ სწერია, რომ გაკვეთილების წეს-რიგის შეცვლა მხოლოდ უმაღლესს მთავრობას შეუძლიანო.

თქვენ კარგად მოგეხსენებათ, ჯერ რა „ჯეროვანი ადგილი“ უნდა ეჭიროს ქართულს ენას ჩვენებურ სკოლებში, და წარმოიდგინეთ, რომ ეს საცოდავი კუნჭულიც კი შეშურებია ქართულ ენისათვის მამა მზრუნველს, რომელსაც თავისი დაკნინებული თავი მოსჩვენებია უმაღლეს მთავრობათ, დაუბარებია მასწავლებელნი და გადაჭრით გაუცია ბრძანება: «გიცხადებთ თქვენ, მასწავლებლებს, რომ თქვენდა რწმუნებულ სკოლებში დღეიდან ქართული ენა აღარ ასწავლოთ. შეგიძლიანთ ასწავლოთ მხოლოდ ხუცური კითხვაო».

როგორ მოგწონთ ასეთი თანამედროვე განკარგულება ქრისტიანობის აღმადგენელისა! ან კი როგორ გაიმეტა ხუცური სვანებისათვის ამ საკვირველმა ზედამხედველმა, როდესაც ხუცურს, მტრის თვალების დასაბრმავებლად, მაინც ქართული სული და დიდებული სულიც უდგას? ვითომ ვინ დაუშლიდა, რომ თვით ხუცურიც აეკრძალა მამა ბლაღოჩინს! ვინ გამოესარჩლებოდა ამ სამშობლო ენის მკვიდრს ბურჯს, რომელსაც ასე უნაყოფოდ ახლიან გამოფიტულ თავს ჩვენი დაუძინებელი მტერ-მოყვარენი და უნუგეშოდ ასავსავებენ სისხლში მოსვრილ ცოდვიან ხელებს! ზემოდ მოყვანილ სიტყვების გაგონებაზე—განაგრძობს კორესპონდენტი— «მასწავლებლებმა ყურები დაუშვებს, შემდეგ განცხადების ფურცელზედ თანხმობის ნიშნად ხელი მოაწერეს, და მით კრებაც დაიშალა».

ასეთის საშუალებითა სწადიანთ ქრისტიანობის აღდგენა ჩვენის ქვეყნის იმ კუთხეში, რომელიც ხანგრძლივ საუკუნეობის განმავლობაში ყოფილა მოწმე ნამდვილ კაცთ-მოყვარეთა მოღვაწეობისა და ქვეყნის მიმართ სიყვარულის ქადაგებისა.

რა ენა წახდეს,
ერიც დაეცეს...
წაეცხოს ჩირქი ტაძარსა წმიდას...

ალბად ეს ჭეშმარიტება შეგნებული აქვთ წარმომადგენელთ ხსენებულ საზოგადოებისა და მიტომაც სცდილობენ, რომ რაც შეიძლება ჩქარა წახდეს ენა, დაეცეს ერი და წაეცხოს ჩირქი ტაძარსა წმიდას, რადგან ამ სიჩქარეზე ჰკიდია მალი საჩუქარი, კამილავკები, სკუფიები, ვერცხლის ჩხრიალი, ოქროს წკრიალი და... ზიზღი ტანჯულის ერისა.

***

ეს გახლავთ ერთი უწმინდურესი საშუალებათაგანი ხალხის გულის მოსაკლავათ და სულის დასამცირებლათ. რამდენათ ეთანხმება ასეთი ღონისძიება ქრისტეს მცნებას, ეგ შენ თვითონ გამოიძიე და გადასწყვიტე, ჩემო დალონებულო მკითხველო. მე კი, როგორც შინაურ ცხოვრების ვითარების მიმომხილველს, ნება მომეცი მივაქციო შენი ყურადღება იმ საშუალებას, რომლის დანიშნულებაც გახლავთ ხალხის ჯიბის გათხელება და მისს ქონებრივ კეთილ-დღეობის დამხობა. ყველგან იმასა ცდილობენ, რომ ხალხმა გააძლიეროს თავისი შეძლება, თავისი ავლადიდება, რადგან შეძლებული ხალხი უფრო ადვილად მოახერხებს ხელი შეუწყოს მთავრობას მრავალ ხარჯების გაძლოლაში. სრულებით სხვანაირი შეხედულობა გამეფდა ჩვენის ქვეყნის მართვა გამგეობაში. რაც მალე დაუძლურდება ხალხი, მით უფრო ადვილად დასთმობს თავის პიროვნებას, არ გამოუდგება არავითარ უპირატესობას, აღარათ მიიჩნევს თავის სამშობლოს, მიანებებს თავსა და სხვებივით შეუდგება ხეტიალს დედამიწის ზურგზედ. აბა მაშინ დადგება ნეტარების ხანა—საქართველოში სანთლით საძებარი გახდება ქართველი და მის მამა-პაპეულ მიწა-წყალზე, ვენახებითა და ბაღებით შემკულზედ, დასახლდება ბოგანო, რომლის კუტურა, „სემიჩკას“ ჯერ დიდხანს ვეს გასცდება. თუ კი ასეთი დღე დაადგათ უბიხებსა და მომეტებულ ნაწილს ჩერქეზებისას, ვითომც რა საკვირველი უნდა იყოს, რომ ეგავე დღე დაადგეს ქართველებს. ჩერქეზების ერთ დროს აყვავებული მამულდედული დღეს თითქმის უდაბურ ადგილათაა გარდაქმნილი, სადაც ეხლანდელი ნიშანი კულტურისა და მცხოვრებთა ამაგისა აქა-იქ დაგხვდებათ მხოლო «სემიჩკა», რომელიც ასე ძრიელ უყვარს საზოგადოთ რუსის ხალხს და კერძოთ ყაზახებს. შრომის მოყვარე და განვითარებულ უბიხთა ხალხისა დღეს თითქმის ხსენებაც კი გაჰქრა კავკასიის მთებში. ეს იყო შედეგი იმ ერთგვარის შეხედულობისა, რომელსაც საგნათ არა აქვს მოვლა-პატრონობა ხალხისა, ზრუნვა მის კეთილ-დღეობაზედ, არა, შენც არ მომიკვდე. დასწყევლა ღმერთმა აზია და

საქონელი იყიდა თავის საქმეები გა-და·განაგრძო...

სამის თვის განმავლობაში საზღვარგარედ პირკის ფასმა აიწია, 67 მანეთად ფასობს დღეს პარკი,მაშასადამე,ბათუმელმა ვაჭარმა მარტო ოზურგეთლებისაგან ნაყიდ პარკში მოიგო ფუთზედ 20 მანეთ, ანუ 16,000 მანეთი. ამას გარდა სამ თვეს 9,200 მანეთი ფული იხმარა ოზურგეთელ ვაჭრებისგან ნაყიდ პარკის დაგირავებით.

ახლა სხვა ამისთანა რამდენი ოპერაცია მოახერხა, ვინ მოსთვლის? მაშ რა გასაკვირია, რომ ერთმა მოხერხებულმა კაცმა, რომელსაც ბანკთან დიდი კავშირი აქვს, ფული მოიგოს? გასაკვირი არ არის იმიტომ, რომ ბანკი აძლევს საშუალებას. ზემო მოყვანილ საშუალებას ქართველები მოკლებულნი ვართ ბანკებისაგან. უპირატესობას ბანკები აძლევენ უცხო ვაჭრებს: იმათ თუ მანეთში 75 კაპეიკს აძლევენ საქონლის გირაოში, ქართველ ვაჭარს მანეთში 50 კ. არ აძლევენ... რა მანქანების ბრალია, ასეთი ოინი, ეგ ალაჰმა უწყის...

წელს, საზოგადოდ პარკის საქმე დიდი მოსაგები იყო, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, «კუხის ამხანაგობა» და «კოლხიდის ამხანაგობა» ორივენი ძალიან სუსტად იყვნენ; რაც იყიდეს ნედლი პარკი, ისიც ცოტა, ხოლო კერძო ვაჭრებისაგან ერთი ფუთი პარკიც არ უყიდნიათ. რაკი ხმა გავარდა, რომ „კუხის ამხანაგობა" და «კოლხიდის ამხანაგობა» ხმელ პარკს არ ყიდულობენო, წვრილმა სოფლის ვაჭრებმა თავიანთი ხმელი პარკი კერძო ვაჭრებს მიჰყიდეს იმ ფასად, როგორც ამ უკანასკნელთ უნდოდათ, ასე რომ, როგორც ზემოდ მოვიხსენიე, კერძო ვაჭრები ყოველ თითოეულ ფუთზედ 20 მანეთს მაინც მოიგებენ. კერძო ვაჭრებმა ჯიბეები გაიტენეს ათას თუმნობით და ქართველი სოფლის მრეწველნი კი, მასთან «კუხის ამხანაგობა» და «კოლხიდის ამხანაგობა» პირში ჩალა გამოყლებულნი დარჩნენ!

შესაძლოა კუხის და კოლხიდის ამხანაგობამ გვიპასუხოს: იმიტომ არ ვიყიდეთ პარკი, რომ ომიანობისა გვეშინოდაო. —ეს არ არის გასაძრიელებელი საბუთი. და აი რატომ: წარსულ წლებში ნედლი პარკი იყიდებოდა ფუთი 16—19 მანეთად, ხოლო ხმელი 64—67 მანეთად; წელს კი ფუთი ნედლი პარკი—10—12 მანეთად, ხოლო ხმელი 44—46 მანეთად ფასობდა. აქ რა იყო საშიშარი? მაგალითი არ ყოფილა, რომ სამზღვარ გარედ ხმელი პარკი 50 მანეთზედ ნაკლებ გაყიდულიყოს და, აბა, რისა ეშინოდათ ჩვენს ამხანაგობას, ერთსა თუ მეორეს რომ გემრიელი ლუკმა უცხო ფირმებს ჩაუგდებს ხელში? ამას არ ჰქვიან მუყაითობა, ამას არ ჰქვიან მოხერხება. სჩანს «კუხის მეაბრეშუმეთა ამხანაგობა» და «კოლხიდის ამხანაგობა» ვერ არის რიგზედ დაყენებული და იმ საქმეს ვერ ასრულებს, რისიც ასრულება მისი ვალდებულებაც არის და შეუძლიაც. თუ მომავალშიაც ჩვენში ამხანაგობები(?) ამ ნაირად მოიქცნენ და თქვენი მ[illegible]ლს თავი არ დაანებეს, მრეწველნი და სოფლელ წვრილ ვაჭარ ძალა უნებურად ანაბარად დარჩნენ და მოები საქონელი უ[illegible] ნაშრომი ნაწარ-ვარდეთ ხელში. მაშინ ვაჭრებს ჩაუ-უცხოელი ვაჭრები, როგ[illegible] საკვირველია, ვიხსენიე, ათას თუმნობით [illegible] ზევით მოტენავენ, ხოლო ჩვენი ამხანაგ[illegible]ბს გაი- წვრილ ვაჭარ-მრეწველნი ხახა-მშ[illegible] და [illegible]ონი დარჩებიან.

დრო არის გამოფხიზლდეს ჩვენი საზოგადოება... დრო არის გამოვიღვიძო[illegible], დრო არის აღებ-მიცემობა კარგ ნიადაგზედ დავამყაროთ, რომ არ ვიქმნეთ სხვის ყურ-მოჭრილი ყმა ნამეტურ აღებ-მიცემობაში. რატომ არ უნდა გავიგოთ მიზეზი იმისა, რომ ჩვენ, ქართველობას, ჩვენ საქონელში ბანკები არ გვაძლევენ მანეთში 50 კაპეიკზედ მეტს, ხოლო თუ ჩვენს საქონელს უცხო ვაჭრებს მივცემთ, იმავე ბაკიდან, რომელმაც ჩვენ 50 კაპ. გვაძლია, მანეთში 75 კაპ. იღებენ სხვები. ამით უპირატესობაც აქვთ ამ უცხოებს ჩვენ წინაშე. დროა ამაზედ ვიფიქროთ, დროა რაიმე საშუალება გამოვძებნოთ სოფელ მეურნე-მრეწველთათვის, ის საშუალება, რაც უმაღლეს მთავრობის მიერ დამტკიცებულია და გამოცხადებულია, ესე იგი უნდა დაარსდეს სოფლებში „საკრედიტო ამხანაგობა". რადგან ამ ამხაგობას მისის წესდების ძალით, თანხას და დახმარებას აძლევს სახელმწიფო ბანკი. «საკრედიტო ამხანაგობა» ს შეუძლია ძირითადი თანხა 5 წლის ვადით მცირე სარგებლით სახელმწიფო ბანკიდან გამოიტანოს, სესხი გასცეს, დაიგირავოს საქონელი, ადგილი, მიიღოს შესანახად ფული, მიიღოს გასაყიდად საქონელი, იყიდოს საქონელი, დაგირაოს ბანკში და მოკლე ვადით კიდევ სესხი აიღოს და ამნაირად რამდენისამე ათას მანეთის საქონელს მოუყაროს თავი. შემდეგ, როცა მაზანდა აიწევს, ბანკის თანხმობით, გაყიდოს, ბანკი თავისას აიღებს ამხანაგობა—თავისას. ამნაირის მოქმედებით სახელმწიფო ბანკიც მოგებას ხედავს და სოფლის მრეწველი მეურნეც წელში გამართულია და თავის ნაშრომს მოგებით ჰყიდის. თუ კი ჩვენს ქვეყანაში გახშირდება სოფლებ-დაბებში „საკრედიტო ამხანაგობანი", მაშინ, დარწმუნებული ვარ, აილაგმებიან ის უცხო ვაჭარნი, რომელნიც წლიურად ასი ათას მანეთობით ფულს იგებენ ჩვენის ნაწარმოებით.

რაც შეეხება სასოფლო შემნახველ-გამსესხებელ კასების არსებობას სოფლებში, ამათი არსებობა არავისთვის სასარგებლო არ არის, რადგანაც ამისთანა კასების არსებობა დამყარებულია მარტო მის წევრთა ძალ-ღონეზედ, მათის საწევრო ფულის შემოტანაზედ. მაგრამ წევრმა, რომელმაც, მაგალითად, 50 მანეთი შემოიტანა კასაში, ორის კვირის შემდეგ მოითხოვა 150 მან. უკანვე, უნდა გაიტანოს: ასე შვრება ყველა, მაშასადამე, რაც კასაში ფულია, ის ისევ უკან გააქვთ წევრთ და კასა კი ცარიელია, რადგან ამ კასებს სახელმწიფო ბანკიდან არ ეძლავა თანხა. ამის გამო სასოფლო შემნახველ გამსესხებელ კასების არსებობა, სოფლელ მეურნე მრეწველთათვის გამოსადეგი არ არის. აუცილებლად საჭიროა და ძრიელ საჭიროც დაარსდეს სოფლად „საკრედიტო ამხანაგობანი", რათა სოფლელი მეურნე და მრეწველთა საქმე დაწინაურდეს აღებ-[illegible]მობით და თან უფრო იმიტომ, რომ აიღ[illegible]მონ ის გაუმაძღარი უცხოელი ვაჭრე[illegible] რომელნიც წლიურად ას-ორა[illegible] ათას მა[illegible] ჯიბეს ისქელებენ ჩვენის ნატანჯ-ხ[illegible]მით.

[illegible] ხვიჩიაძე,

რუსეთი

ხმა დადის, რომ მინისტრთა კომიტეტის პირველს კრებაზედ განხილულ იქნება,—ნება დართონ თუ არა გაზეთების წარმომადგენლებს დაესწრნენ იმ კომისიის სხდომებს, რომელმაც 12 დეკემბრის უმაღლესი უქაზი უნდა განიხილოს და შეიმუშავოს (რ.).

— გაზეთი «რუს.»-ი იუწყება: 14 დეკემბერს მინისტრთა კომიტეტის ჩვეულებრივი კრება მოხდა. თუმცა ამ დღეს განსახილველ საგნებში 12 დეკემბრის უმაღლესი უქაზი არ იყო აღნიშნული, მაგრამ ამ საგანმა კრების ყურადღება მიიქცია. თვით უქაზის განხილვამ ცხარე კამათი გამოიწვია. კომიტეტის თავმჯდომარემ —ვიტტემ და წევრთა უმრავლესობამ გადასწყვიტა, რომ მომავალ რეფორმებში მინისტრთა კომიტეტის დანიშნულება გამოურკვეველიაო. თუ კომიტეტის დანიშნულება ის არის, რომ კომიტეტმა სხვა და სხვა საგნები შესაფერ ჯგუფებად დაჰყოს, ეს კომიტეტის დანიშნულებას არ შეეფერება. უმრავლესობა იმ აზრს დაადგა, რომ სახელმწიფო ცხოვრების ესოდენ დიდმნიშვნელოვან საქმეში კომიტეტმა უფრო ფართო და დიდი მონაწილეობა უნდა მიიღოს. ამასთანავე კომიტეტმა საჭიროდ სცნო რეფორმების მასალა იანვრის გასვლამდე მოამზადოს. კამათიდგან გამოირკვა, რომ კომიტეტის წევრთა უმეტესი ნაწილი საჭიროდ სცნობს კომისიაში ხალხის წარმომადგენელნი მოიწვიოს. კომიტეტმა დაადგინა, ეს უკანასკნელი მოსაზრება განხორციელებულ იქმნას. კომიტეტის უმეტესობის აზრს— კომიტეტის გამოურკვეველ დანიშნულების შესახებ არ დაეთანხმა მხოლოდ სამოსამართლო საქმეთა მინისტრი, ნ. მურავიოვი.

— მოსკოვში ვინმე ქალს დემენტოვას მშრომელთა სარეკომენდაციო კონტორა ჰქონია. მოსკოვის ობერ-პოლიცმეისტერს, გენერალს ტრეპოვს დემენკოვა პოლიტიკურად საეჭვო ქალად მიაჩნდა, რადაც ხრიკები მოუდო და უკანონოდ კანტორა დაუკეტა. დემენკოვამ ტრეპოვს უჩივლა, კანტორა უკანონოდ დამიკეტა და 40,000 მანეთი ზარალი მომაყენაო. 18 დეკემბერს უმართებულს სენატში გაირჩა ეს საქმე. სენატის დადგენილებით მოსკოვის ობერ-პოლიცმეისტერმა, გენერალმა ტრეპოვმა დემენკოვას 40,000 მანათი უნდა გადაუხადოს.

17 დეკემბერს ტვერის საერობო საგუბერნიო კრება მოხდა. კრებას 186 ხმოსანი დაესწრო. კრებამ დაადგინა: 1) საჭიროა გაუქმებულ იქმნას 1904 წ. 8 ნოემბრის განსაკუთრებული კანონი ტვერის საგუბერნიო ერობისათვის შემოღებული, რომელიც ტვერის ერთ-ერთ აზნაურის უსაფუძვლო დაბეზღებამ გამოიწვია; 2) საჭიროა გამოქვეყნებულ იქმნას გოფმეისტერის შტიურმერის ანგარიში ტვერის ერობის რევიზიის შესახებ; 3) ტვერის სათავად-აზნაურო კრება დარწმუნებულია, რომ 12 დეკემბ. უმაღლესს უქაზს ფართოდ და სავსებით განხორციელება [illegible]საძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ [illegible] საქმეში ხალხის მიერ თავისუფლად ამ[illegible] რჩეულნი წარმომადგენელნიც მიიღებენ [illegible] ნაწილეობას. ეს უკანასკნელი დადგენილ[illegible] მოწონებულ იქმნა 99 ხმით 36 წინააღმ[illegible]. 76 თავად-აზნაური ამ დადგენილებას [illegible]არ დაეთანხმა და მეორე რეზოლ[illegible] დაადგინა, რომელსაც ხელი მოაწ[illegible] 2 გუბერნატორმა, 2 სამაზრო საერო[illegible] საბჭოს თავმჯდომარემ, თითქმის ყველ[illegible] [illegible]რობო უფროსმა, მათმა კანდიდატებმა [illegible] თითქმის ყველამ, ვინც კი ბიუროკრატთა გუნდს ეკუთვნოდა (ნ.ვ.).

— 18 დეკ. ნიკოლაევის დარბაზში ექიმთა ბანკეტი მოხდა. ბანკეტს 300-ზედ მეტი კაცი დაესწრო. თავმჯდომარეობდა ცნობილი მწერალი ელპატიევსკი. ბანკეტმა საუცხოვოდ, ცოცხლად ჩაიარა. დასასრულ შესაფერი დეპეშები გაუგზავნეს მოსკოვის ქალაქის თავს, თ-დ გოლიცინს, ჩერნიგოვის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს,— მუხანოვსა და პროფესორს ერისმანს, რომელიც ამ ხანად ძალაუნებურად საზღვარ გარეთ ცხოვრობს (ნ.).

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

დილის დეპეშები.

27 დეკემბერი

პეტერბურგი. გენ.-ად. კუროპატკინის დეპეშა: "23 დეკემბერს მარჯვენა ფრთეზედ, სოფელ საიტანძიდგან 12 ვერსის მანძილზედ ჩვენი რაზმი მოულოდნელად იაპონელთა ქარავანს წააწყდა და მცირე შეტაკების შემდეგ ქარავანის ერთი ნაწილი წაართვა და ერთი დაჭრილი იაპონელიც ტყვედ წამოიყვანა.

პორტ არტური, 25 დეკ. (რეიტერი). დღეს ქალაქიდგან 2,000 ტყვე გაიყვანეს. ნოგიმ სტესელს უთხრა, მიკადოსაგან ბრძანება მივიღე, სტესელსა და ციხის დამცველთ პატივისცემით მოეპყარითო, ამიტომ რუსის აფიცრებს მჭრელ იარაღს დავუბრუნებთ. სტესელმა მადლობა უთხრა. ნოგიმ სტესელსა სთხოვა, სანამ საქმე გათავდება, პორტ არტურში დარჩითო.

ტოკიო, 25 დეკ. (რეიტ.), გენერალმა ნოგიმ გამოგზავნა სია დატყვევებულთა, რომელნიც გუშინ გამოვიდნენ ქალაქიდგან. სიაში ჯერ ჯერობით მოთავსებულია 182 აფიცერი და 7176 ჯარის კაცი.

აქამდის 441 აფიცერმა მისცა იაპონიის მთავრობას პატიოსანი სიტყვა, ომში არავითარს მონაწილეობას აღარ მივიღებთო. სტესელი და ის აფიცრები, რომელნიც რუსეთში ბრუნდებიან, ჯერ ნაგასაკში შემოივლიან.

იაპონელები პორტ არტურში საზღვაო სადგურის აშენებას აპირობენ. პორტ არტურს ტოგო ზღვიდგან დაიცავს, ოიამა ჩრდილოეთიდგან. პორტ არტურში ცოტა ჯარს დასტოვებენ, ესკადრა ნაღმებს ეძებს. დალნი ამ ცოტა ხანში უცხოელთა ვაჭრობისათვის გახსნილი იქნება. იაპონიიდგან დალნამდე სავაჭრო გემების წესიერ მოძრაობას შემოიღებენ.

28 დეკემბერი

ტ[illegible]იო. 26 დეკ. (რეიტ.) ამ ცოტა ხანში გ[illegible]იცემა ახალი მე-4 შინაური სესხი წინან[illegible]ის პირობებით.

სტესსელსა [illegible] სხვა აფიცრებს, რომელნიც რუსეთში [illegible]უნდებიან, ნაგასაკში ან 29, ანაც 30 დეკემბერს მოელიან.

სუდა. რუსეთის გემ[illegible] «ოლეგ»-ი, „იზუმრუდ"-ი, „დნეპრ"-ი, [illegible]რიონ"-ი, ნაღმოსნები— „გროზნ"-ი «გრომ[illegible]» და «რეზვი» პორტსაიდში წავიდნენ.

ნიჟნი ნოვგოროდი, 27 დეკ. ფინანსთა მინისტრს საბირჟო კომიტეტებმა და გემთა საზოგადოებამ დეპეშით სთხოვეს, საჩქაროდ ზომები მიიღეთ და ბაქოელ მუშების გაფიცვა მოსპეთ, თორემ ვოლგაზედ გემების სიარულისა და ნავთის ზიდვის საქმე ცუდ მდგომარეობაში ჩავარდაო.

ბაქო, 27 დეკემბერი. ნავთის მწარ-

აზიელებიო! რა იმათი საქმეა ამ ბედნიერ ქვეყნის მფლობელობა. ჩვენთვის უფრო უპრიანიაო. უდაბნოთ ვაქციოთ საკუთარი სამშობლო, ადგილი აღარ გვაქვს და ახლა აქეთ გადმოვიტანოთ ჩვენი ბარბაროსული მეურნეობაო. როცა აქაურებს ამოვიჭამთ, მერე სხვაგან გადავალთ. დედამიწის ზურგი ჯერ ხომ მიდია და ჯერ კიდევ ბევრს ქვეყანას ვაქცევთ უდაბნოთაო. ეს არის ჩვენი ისტორიული მისსია და ვერც ვუღალატებთ ამასაო...

ეს და სხვა თავის თავად გამოსჭვივის თუნდა იმ დაწესებულებისაგან, რომელმაც ასე შეაყელთა მთელი კავკასია და რომელსაცა ჰქვიან საერო მცველობა. ვითომც ერი მეტად გაჭირვებულია ყაჩაღებისაგან და ამ გაჭირვების მალამო არის რაზმი ეგრედ წოდებულ «სტრაჟნიკებისა». შეაწერეს უშველებელი ხარჯი ქალაქებს, დაბა-სოფლებს და ყოველ მემამულეს. ამ ხარჯისა შესდგა ყოველ წლიურად რამდენიმე მილიონი, რომელიცა ჰხმარდება «სტრაჟნიკების» რაზმებს. რა სამსახური მიუძღვით ამ «სტრაჟნიკებს» ხალხის ქონების უზრუნველ-ყოფაში, თქვენ თითონ კარგათ იცით და იცის მეტადრე იმ გაჭირვებულმა ხალხმა, რომლისთვისაც ვითომ უნდა ეშველნათ და ეპატრონებინათ. თქვენ თითონ ნათლად ჰხედავთ, რომ რაც ეს დაწესებულება შემოიღეს ჩვენში, მას შემდეგ ცარცვა-გლეჯა, ყაჩაღობა, ავაზაკობა, კაცის კვლა და ათასი უბედურება დღითი-დღე იზრდება და მატულობს. აშკარაა, რომ შემდეგში უფრო გაძლიერდება ესეთი უბედური ყოფა, რადგან მილიონების გადახდა უარესად გაალარიბებს ხალხსა და რიცხვი თავ-აღებულ უბედურთა პროგრესიულად გამრავლდება, «სტრაჟნიკებიც» ხელს შეუწყობენ და მერე ნახეთ, რა დღეში ჩავარდება ქვეყანა. ათი წელიწადი კიდევ რომ გაუძლოს კავკასიამ ასეთს მდგომარეობას, დიდი საქმე იქნება. ეს მილიონები ხომ აშკარათა ჰხდება ქვეყნის მამულ-დედულს, ახლა თვით „სტრაჟნიკები" რამდენსა ნავარდობენ ფარულად, როგორი განწყობილება აქვთ ქურდ-ბაცაცებთანა და თვით ყაჩაღებთან, ამაზედ მგონი ლაპარაკი აღარ დაგჭირდეთ—საკმარისია გადაავლოთ თვალი ყოველ-დღიურ ვარამს ჩვენის სოფლის ცხოვრებისას. «შუაზედ გამჭერ, თუ მე ეგ მომეპაროსო»,—ეტყვის დაჭერილი ქურდი, და მიხვედრილი «სტრაჟნიკიც» მაშინვე გაანთავისუფლებს ყაჩაღს, რადგან ეგ გადაკრული სიტყვა თურმე იმასა ჰნიშნავს, რომ „გამიშვი და ნახევარს შენ მოგცემო", როგორც ფოთელი კორესპონდენტი გვწერდა იმ დღეს იქაურ პოლიციელსა და დაჭერილ ქურდზედ. საუბედუროდ, ასე იქმნება,

სანამდი საქართველოში
ბატონად გხედავთ ქვეყნის მტერს.

* * *

და მერე როდემდის ეყოლება ქვეყანას ბატონათ არა პატრონი, არამედ მტერიო, — მკითხავს დაჩაგრული ქართველი— როდემდის უნდა იყოს კიდევ ხალხი ამ აუტანელ მდგომარეობაშიო? იქნება ამისთანა კითხვების გადაწყვეტაში ძალიან დახელოვნებული იყოს ჩვენი კოდელი ნინო, მაგრამ არც დიდი მკითხაობის ნიჭია საჭირო, რომ დღეს ყოველი შეგნებული კაცი პირდაპირა ჰხედავდეს უტყუარს პასუხს ამ საჭირბოროტო კითხვისას. პასუხიც ეს გახლავთ: მანამდე ხალხი ყბა-დაღებული იქმნება და ხსნას მხოლოდ სხვისაგან მოელის, სწორეთ იქამდე განუწყვეტელი იქმნება ასეთი სამარცხვინო ყოფა-ცხოვრება. ნათელი მხოლოდ მაშინ ჩასწვდება ჩვენს გულს, როდესაც გავიმსჭვალებით ერთის მძლავრის გრძნობით, რომ ჩვენ ადამიანები ვართ და ამიტომ ჩვენთვის აუცილებელს საჭიროებას შეადგენს ადამიანური პირობა ხალხის ცხოვრებისა, სადაც არ უნდა ჰქონდეს ადგილი მონურს სიტყვა-პასუხს, მონურს საქციელს და მონურს გაჩუმებას. ნაბოძები და ნაწყალობევი იშვიათათ გამოდგება სადმე, თუ იგი საკუთარის მხნეობით არ არის გამოტანილი, საკუთარის მედგრობით არ არის გამოგლეჯილი. მართალი უნდა მოგახსენოთ, არც ღირსია წყალობისა ის ხალხი, რომელსაც არა აქვს გამორკვეული თავისი უფლება და მხურვალე წადილი ისეთის მართვა-გამგეობისა, რომ შეეფერებოდეს მის მდგომარეობას და მის მისწრაფებას. როდესაც ნათლად გესმის ნაკლულევანება შენის მდგომარეობისა და გაგითვალისწინებია ყოველი წვლილი იმ საშუალებათა, რომელთაც შეუძლიანთ შენის ყოფა-ცხოვრების ძირითადი შეცვლა სასიკეთოთ, აბა მაშინ ექმნება ძალა ყოველსავე ახალს წყობილებას, რომელსაც გიბოძებენ იმიტომ კი არა, რომ ძალიან უნდათ შენი ბედნიერება, არამედ იმიტომ, რომ მეტი გზა არ არის, იმიტომ რომ თუ არ გიბოძეს, მიხვალ და შენ თითონ აიღებ იმას, რაც შენის უზრუნველ-ყოფისათვის საჭიროა.

დღეს ასეთი სალი მიმართულება ეტყობა ფერადის ძაფით მთელის რუსეთის ცხოვრებას. საუბედუროთ, ჩვენში არ არის შემოღებული აგრედ წოდებული ერობა, რომ ხალხმა გამოსთქვას თავისი აზრი; მაგრამ მაინც დღევანდელ ყეფაშიაც კი ახერხებს ქართველი ერი გამოაცხადოს თავისი ღრმა უკმაყოფილება იმ გარემოებისა, რომელიც მას უხუთავს სულსა და უღონებს გულს. ამის დამამტკიცებელ ნიშნებს ჩვენა ვხედავთ თუნდ გურია-სამეგრელოს უკანასკნელ წლების მოძრაობაში, რომელიც აუცილებლად დასრულდება იმითი, რომ უნდა უეჭველათ გადასწყდეს გლეხ-კაცებისა და მემამულეთა ურთიერთობა, მათი დამოკიდებულება, მათი კანონიერი უფლება-პრეტენზიები. როდესაც ხალხს გამოურკვევია თავისი საწადელი და არა ჰზოგავს მეცადინეობას ამ საწადელის აღსასრულებლათ, შეუძლებელია, რომ იგი ვერ მიჰხვდეს თავის მხურვალე საწადელს. საჭიროა მხოლოდ, რომ იგი არ შეუშინდეს დაბრკოლებას, რომელიც მუდამ ასე ერთგულათა სდარაჯობს ყოველ საქვეყნო მისწრაფებას.

მეორე ნიშანი ჩვენის ხალხის გამოფხიზლებისა არის მრავალი ღონის ძიება, რომელსაც იგი იჩენს ქურდებისა და ყაჩაღების ასალაგმავათ. როდესაც ხალხმა დაინახა, რომ სამართალში გამარჯვება ავ-კაცობასა ჰრჩება, რადგან ამას შეუძლიან ვექილის გასტუმრება და თითონ კი არა ჰყავს მოსარჩლე, ქართულათაც კი არ ალაპარაკებენ, ხოლო სხვაფრივ თავის დარდს ვერ შეასმენს მოსამართლეს; როდესაც დაინახა, რომ არა ჩვეულებრივი «სტრაჟნიკები» არა თუ არ იცავენ მის სარჩო-საბადებელს, არამედ უფრო დიდს განსაცდელში აგდებენ; როდესაც ამის გამო ქურდობამა და ავაზაკობამ უფრო ღონივრათ, უფრო მედგრათ მიიტანა იერიში მის ავლადიდებაზედ და საქმე იქამდე მივიდა, რომ აგერ დალოცვილ კახეთის სოფელ ახაშენში ცოლიც კი მოჰპარეს კაცს სახლიდამა,— მაშინ ხალხმა იფიქრა, რომ ჩვენს თავს ჩვენვე თუ ვუშველით, თორემ სხვა ჩვენთვის არავინ შეიტკიებს თავსაო. მართალია, პირველში საზარელი ხასიათი დაიჭირა ამ თავის-თავის შველამ. გამწარებულმა ხალხმა ზოგი ქურდი და ყაჩაღი მოჰკლა კიდეც, ზოგი ხეზედ ჩამოჰკიდა, ზოგი დედიან ბუდიანათ აიკლო და აანიავა, მაგრამ უეჭველია თანდათან სამართლიანობის გზას გაიკვლევს და მიაგნობს ისეთს ღონისძიებას, რომლის შემწეობითაც ავაზაკებიც ადამიანურს ცხოვრებას დაადგებიან. რისაც ხალხი მხურვალედ მოისურვებს, ოღონდ კი შესაძლებელი იყოს, უთუოდ მიაღწევს თავის საწადელს...

მგონია, არა ვცდებოდეთ, რომ

თენდება. მზისა სხივები
მთის წვერებს ეფინებიან,
მთით ჭალას ჩამოსავლელად
ფრინველნი ეძირებიან.

სანთ.

მოებელთა და მუშათა წარმომადგენლების კომისიამ ახალი განცხადება გააკრა და აცხადებს, რომ სამუშაო დრო ამასიქით 9 საათი იქნებაო. სხვა პირობები უცვლელად დარჩება. განცხადებაში ნათქვამია, ვინც 28 დეკემბერს არ დაიწყებს მუშაობას, დათხოვნილი იქმნებაო. გაფიცულნი, ჰგონიათ, დათანხმდებიან.

საღამოს დეპეშები

28 დეკემბერი.

ტოკიო, 27 დეკ. (რეიტ.). რუსების ჯარალს პორტ არტურთან 25.000 კაცს ანგარიშობენ. იაპონელები დიდის პატივის ცემით იხსენიებენ გენერალ ფოკსა და რუსეთის იმ აფიცრებსა, რომელთაც რუსეთში დაბრუნება არ ისურვეს და ისევ თავიანთ ჯართან რჩებიან. დეზინფექციის შემდეგ ტყვე რუსებს ერთი ნაწილი კურეში დარჩება, დანარჩენებს კი მაცუიამასა, ნაგოიასა, ხიმაიესა და კიოტოში გაგზავნიან. რუს გენერლებს რაც კი შეიძლება კარგად ექცევიან.

ჟანჟაი, 26 დეკ. (რეიტ.). საქმის გარჩევა რუსეთის ორის მეზღვაურისა; რომელთაც ჩინელი მოჰკლეს, ჯერ კიდევ სწარმოებს. დაოტაიმ გადასწყვიტა, რომ საქმის გარჩევას ჩინეთის არც ერთი წარმომადგენელი არ უნდა დაესწროსო.

პარიჟი, 27 დეკ. (ჰავასი). გარეშე საქმეთა სამინისტროში ის კომისია შეიკრიბა, რომელმაც ჰულის ამბავი უნდა განიხილოს. ადმირალმა შპაუნმა, როგორც ყველაზედ უფროსმა, თავმჯდომარის ალაგი დაიჭირა და ითხოვა, თავმჯდომარედ ადმირალი ფურნიე დანიშნეთო. მისი თხოვნა აასრულეს. ფურნიემ სალამი მისცა შპაუნსა და დუბასოვს, შემდეგ სიტყვაც წარმოსთქვა და განაცხადა, იმედი მაქვს საქმეს მიუდგომლად გადავწყვეტთო.

დროებით რედაქტორი **ბრ. ყიფშიძე**.
გამომცემელი **ა. სარაჯიშვილი**.

გამოსადეგი ცნობანი:

პეტერბურგის ბირჟა

23 დეკემბერს 1904 წ.

ვექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონში 10 გირვ. სტ.	93,70
ბერლინში 100 მარკაში	—
პარიჟში 100 ფრანკში	37,37
ლონდონში ჩეკები	94,50
ბერლინში „	46,30
პარიჟში „	37,60
ბირჟის დისკონტი	6—7½%
4% სახელმწიფო რენტა	89½ ნ. გაყ.
4% სახ. სესხი 1902 წ.	—
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საადგ. მამულო ბანკისა	87½ ნ. გაყ.
5% პირ. შინაგ. მომგ. ბილ. 1864 წ.	421½ ნ. ყ
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	318 წ. გაყ.
5% გირავნ. ფურც. სახელმ. საადგ.-მამ. ბანკისა	265 წ. გაყ.
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრედიტო საზოგ.	—
4½% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა	—
4½% ტფილ. საადგ. მამ. ბანკის გირავნ. ფურცლ.	—
5% გირავნობის ფურც. იმავე ბანკისა	90 წ. გ.
6% ქუთ. საად. მამ. ბანკის გირ ფურცლ.	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	87⅛ წ. გ.

სახალხო ბიბლიოთეკები.

«წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისა».

ტ ფ ი ლ ი ს შ ი:

1) სასახლის ქუჩაზე, თავ.-აზნაურობის ქარვასლაში. ღია არის დილის 10—2 საათ. საღამ. 5—7 „ კვირა-უქმეს—დილ. 11—1 „
2) ნაძალადევში, ვოდოპროვოდის ქ., № 131. ღია არის დილით 10—2 საათ. საღამ. 5—9 „
3) ოლგას ქუჩაზე, სახლი № 19 ღია არის დილით 10—2 საათ. საღამ. 5—8 „

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა

ამ წლის 15 ოკდომრიდან.

(ფრჩხილებს გარედ ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში—ტფილისისა).

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბაქოს: 1) სწრაფი № 20 (მარტო სამშაბათობით) ნაშუადღევის 5 ს. 21 წ. (6 ს. 19. წ.); 2) საფოსტო № 4 საღამოს 5 ს. 40 წ. (6 ს. 38 წ.); 3) სამგზავრო № 6 დილის 7 ს. 44 წ. (8 ს. 42 წ.); 4) საქონლისა და სამგზ. № 18 ღამის 10 ს. 24 წ. (11 ს. 22 წ.).

ბათუმს: 1) საფოსტო № 3 ნაშუადღევის 4 ს. 20 წ. (5 ს. 18 წ.). 2) სამგზავრო № 5 დილის 6 ს. 29 წ. (7 ს. 27 წ.)

ერევანსა და ყარსს: 1) საფოსტო № 74/75 ღამის 11 ს. 55 წ. (12 ს. 53 წ.); 2) საქონლ. სამგზ. № 90/91 ნაშუადღევის 10 ს. (10 ს. 58 წ.).

ბორჯომს: სამგზავრო № 7/8 ნაშუადღევის 2 ს. 40 წ. (3 ს. 38 წ.).

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: სწრაფი № 19 (მხოლოდ პარასკევს), ნაშუადღევის 2 ს. 26 წ. (3 ს. 24 წ.); საფოსტო № 3 ნაშუადღევის 3 ს. 03 წ. (4 ს. 01 წ.); სამგზავრო № 5 დილის 5 ს. 56 წ. (6 ს. 54 წ.) საქ. და სამგზ. № 17 საღამოს 11 ს. 38 წ. (12 ს. 36 წ.).

ბათუმიდან: საფოსტო № 4 საღამოს 4 ს. 56 წ. (5 ს. 54 წ.): სამგზავრო № 6 დილის 7 ს. 01 წ. (7 ს. 59 წ.).

ერევან-ყარსიდან: საფოსტო № 76/77 [illegible]ლის 5 ს. 35 წ. (6 ს. 33 წ); საქონ[illegible] სამგზ. № 92/93 ნაშუადღევის 3 ს. 50 წ. (4 [illegible] 48 წ.).

ბორჯომიდან: სამგზავრო № [illegible] დილის 6 ს. (6 ს. 58 წ.).

ბ) ბაქოდან [illegible]ოდის:

ტფილის-ბათუმის[illegible]: 1) სწრაფი № 19 (მხოლოდ ერთხელ [illegible]რაში) ღამის 1 ს. 15 წ. (2 ს. 13 წ.): 2) საფოსტო № 3 საღამოს 7 ს. 52 წ. (8 ს. [illegible] წ.); 3) სამგზ. № 5. შუადღის 12 ს. 4[illegible] (1 ს. 38 წ.); 4) საქ.-სამგზ. № 17 დილ[illegible] ს. 40 წ. (6 ს. 38 წ.)

გ) ბათუმიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: 1) საფოსტო № 4 დილის 4 ს. 36 წ. (5 ს. 34 წ.); 3) სამგზავრო № 6 საღამოს 6 ს. 05 წ. (7 ს. 03 წ.).

ს ა ა ვ ა დ მ ყ ო ფ ო ე ბ ი:

ქალაქის სახაზინო საავადმყოფო,—მიხეილის ქუჩა, სახაზინო სახლი. ფასი საერთო ოთახში—12 მან. ცალკე ოთახში—60 მან. თვეში.

ქალაქის სამკურნალო—მუხრანის ქუჩა, სახლი ტერ-ოსიფოვისა. რჩევა უფასოა. ღარიბთათვის რჩევაცა და წამლობაც უფასოა. სამკურნალოს გამგე ექიმი გ. თარხანოვიჩი

ქალაქის სამკურნალოს განყოფილებანი:

ავლაბრისა.—კახეთის ქუჩა, სახლი ტერ-ტეროვისა. გამგე ექიმი ი. იგიტიანცი.

კუკიისა—ალექსანდროვის ქუჩა, სახლი მელქუმოვისა. ექიმი კ. გძელიშვილი.

ხარფუხისა—ვორონცოვის ქუჩა, სახლი ედიგაროვისა. ექიმი თათევოსიანცი.

თვალების სამკურნალო—კრილოვისა და ველიკოკნიაჟესკის ქუჩის კუთხე, სახლი ლიბერმანისა, № 15 (ლიბერმანის სტამბის ზემო სართულში). ავადმყოფთ უფასოდ აძლევენ რჩევას სამკურნალოს გამგე-დირექტორის თანამდებობის აღმასრულებელი ექიმი ქალი პუტიატა.

ქალაქის საავადმყოფო სულით ავადმყოფთათვის—უფასო, იმყოფება კოჯრის ქუჩაზე. ბარონ ტიზენგაუზენისა და ეჯუბოვის სახლში. ექიმი მ. გედევანიშვილი.

სიფილისით ავადმყოფ ქალთათვის საავადმყოფო იმყოფება ავლაბარში, პეტრე-პავლეს ეკკლესიასთან. 25 ადგილი უფასოა, 15 ადგილი—ფასიანი, თვეში 12 მან. გამგე ექიმი ისტამანოვი.

გადამდებ სენით ავადმყოფთათვის უფასო საავადმყოფო. გამგე ექიმი გულულიანცი.

ქალაქის უფასო ღამის თავშე-საფარი სახლები:

1) ვორონცოვის ქუჩა, მეექვსე ნაწილი, სახლი ძელიქიანცისა.

2) დიდუბეში, სახლი გოლდლიუსტისა.

განცხადებანი

წყნეთის ქუჩის თავში, გაბაშვილის სახლში, საცა მილის წყალის ონკანია გაიმართა

საგასტრონომიო მაღაზია

გერმანია

იყიდება საუკეთესო საუზმეულობა, თევზეული და შემწვარ-მოხარშული ქათამი და ინდოური. შეიძლება შემოკვეთა ინდოურისა დამდეგ ბედნიერ დღეებისათვის.

(5—3)

გამოვიდა და ისყიდება

ახალი წიგნი

უცხო სიტყვათა ლექსიკონი

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის-მიერ.

წიგნი შეიცავს 1130 გვერდს, დაბეჭდილია სუფთად, კარგს ქაღალდზედ და ჰღირს ერთ მანეთად.

ადრესი: книжная торговля Іос. Зах. Имедашвили, Георгіевская ул., домъ Арджеванидзе, противъ Александровскаго сада.

გამოვიდა და ისყიდება ყველგან „ქართ[illegible] შორის წ.-კითხვის გამავრცელებელ[illegible] საზოგადოების მიერ ახლად გამ[illegible] წიგნები:

1.

ქაჯანა

მო[illegible] ნიკ. ლომაურისა.

2.

ალი

მოთხრობა მისივე, ფასი 10 კაპ.

წიგნების გამოწერა შეიძლება ფასდადებითაც შემდეგის ადრესით: Тифлисъ, Общество распрстр. грамотности.

მოითხოვეთ ყველგან ნამდვილი

„ოდობრინი" მ. კ. ლებედევის"

ეს წამალი სრულიად აქრობს რამდენსამე დღეში ძველს ბებერას და მეტ-ხორცსძირიან-ფესვიანად. მხოლოდ ეტიკეტი უნდა ჰქონდეს, მთავრობისაგან დამტკიცებული № 22473.

იყიდება ტფილისში—სააფთიაქო საქონლის კავკასიის სავაჭრო ამხანაგობასა და მის განყოფილებებში ბაქოსა და ბათუმში.

(0—6—20)

გამოვიდა და ისყიდება ყველგან

ნაწერები ს. მესხისა

ტ. 1. II+533 გვ.

ავტორის სურათით და ავტოგრაფით, გამოცემა ს. ფარცხალავასი. ფასი ერთი მ. უმთავრესი საწყობი «წ. კ. გამავ. საზოგადოებაში».

რ ო ი ა ი ლ ე ბ ი პ ი ა ნ ი ნ ო

ფის-გარმონები, სკრიპკები, გიტარები ფლეიტები, კლარნეტები, ნოტები, სიმები და სხ.-და-სხ.

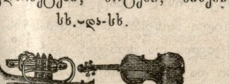

ყველა ამ სამუსიკო იარაღის შეძენა შეიძლება ფასის წვრილ-წვრილად გადახდით.

პ რ ე ი ს კ უ რ ა ნ ტ ე ბ ი

მუქთად იგზავნება.

კავკასიის ცენტრალი საწყობი სამუსიკო საკრავებისა.

ბ. მ. მირიმანიანისა.

МУЗЫКАЛЬНОЕ ДЕПО

В. М. МИРИМАНІАНЪ

Тифлисъ, Дворцовая ул.

(25—5—21)

გამოვიდა და იყი[illegible]ა ყველგან

ახალი გამოცემა წერა-კითხვის [illegible]ვრცელებელ საზოგადოებისა

საქართველოს კალენდარი

1905 წ.

[illegible]620 გვ.—კალენდარი დასურათებულია 88 სურათით.—კალენდარი შეი[illegible]წერილისა და ცნობისა კალენდარში მოთავსებულია ვრცელი [illegible] გარდა სხვა მრავალ[illegible] განყოფილება შემდეგის შინაარსით: სამშობლოსამდი, [illegible]უცხოეთიდან, მისივე.—ყურყუმალაები, აკაკისა.—გოდება ებ[illegible]ევდოშვილის[illegible].—სიმღერა, ახობაძისა.—საახალწლო სურათი, ნ. ნაკაშიძისა.—რაელთა, [illegible]ორელები, კ. ჯაფარიძისა.—პატარა სიმღერები, დ. მეგრელისა.—სდუმს მადნის[illegible], ახოსპირელისა.—გოდება მაგდალინელისა, განდეგილისა.—ჩემს მეგობარ[illegible], კ. გოგოლაძისა.—მწარე ლილინი, შ. მღვიმელისა.—ეკალი მისივე.—შილლერი, ი. გომართელისა.—ბატონყმობა ჩვენში.—გლეხების განთავისუფლება.—პ. [illegible]უნსერი.—ნ. მიხაილოვსკი.—შორეული აღმოსავლეთის საქმეები.—ქალი და მისი განათლება.—სიონიზმი და სხ.

ფასი კალენდრისა 70 კაპ.

გამოვიდა და იყიდება აგრეთვე ყველგან

1) ვრცელი **კედლის კალენდარი**, ფასი 50 კაპ.
2) ქართულ სიტყვიერების ისტორია, ა. ხახანაშვილისა, ფასი 1 მ. 25 კ.
3) რჩეული ლექსები ქართველ პოეტებისა, წ. II. ფასი 25 კაპ.

✦ **სადღესასწაულო საჩუქარი** ✦

გამოვიდა და ისყიდება ყველა ქართულ წიგნის მაღაზიაში

«ქართველ ქალთა წრის» მიერ გამოცემული

„ზღაპრები"

წიგნში მოთავსებულია მხატვრის ო. შმერლინგის მიერ დასურათებული ჩვიდმეტი ხალხური ზღაპარი. წიგნი დიდის ფორმატისაა, შეიცავს 160 გვერდს და ღირს 1 მანეთად 30 კაპ.

საყმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

„ჯეჯილი"

წელიწადი მეთექვსმეტე

გამოვა 1905 წელსაც თვეში ერთხელ. ჟურნალში ორი განყოფილებაა: პატარებისთვის და მოზრდილთათვის.

«ჯეჯილში» მონაწილეობას მიიღებენ ყველა ჩვენი საუკეთესო მწერლები.

რედაქციასთან დაარსებული კომისია ყოველ ღონის ძიებას ხმარობს ჟურნალის გასაუმჯობესებლათ.

რედაქცია ეცდება ხშირათ ჩაურთოს «ჯეჯილის» ნომრებში ნახატები ფერადი წამლებით და აგრეთვე შეძლებისამებრ მისცეს პრემიათ სხვა და სხვა სასიამოვნო და სასარგებლო წიგნაკები.

ჟურნალი «ჯეჯილი» მიღებულია ტფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი «ჯეჯილი» ტფილისში დატარებით ღირს 4 მან. ტფილისს გარეშ გაგზავნით 5 მან. ნახევარი წლით 2 მან. 50 კ. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) **ტფილისში**—«წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების» კანცელარიაში (Дворцовая ул, д. Груз. Двор., № 101), და თვით «ჯეჯილი»-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возлѣ Кадетскаго корпуса)

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисъ, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили"*.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმ.-წერეთლისა.

ახალი საყმაწვილო ჟურნალი

„ნ ა კ ა დ უ ლ ი"

ს უ რ ა თ ე ბ ი თ

გამოიცემა მცირე წლოვან და მოზრდილ ყრმათათვის

თვეში სამი წიგნი: ორი მცირე წლოვანთათვის და ერთი მოზრდილთათვის, პედაგოგიურ ფურცლის დამატებით.

წელიწადი იანგარიშება 1 ნოემბრიდან 1 ნოემბრამდე.

ჟურნალის ფასი: ერთად ორივე გამოცემა ღირს წელიწადში 5 მან. ცალ-ცალკე 3 მან., ნახევარის წლით ორივე გამოცემა 2 მან. 50 კაპ.; ხელის მომწერს შეუძლიან თვეში თითო მანეთიც შემოიტანოს. ფასი თითო ნომრისა: მოზრდილთა ჟურნალი—25 კ., მცირე-წლოვან ყრმათა—15 კაპ.

რედაქცია იმყოფება ალექსანდროვის ქუჩ., № 5, სახლი პოპოვისა, სადგომი მარიამ ივანეს ასულის დემურიასი.

ხელის მოწერა მიიღება: რედაქციაში, „წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების" კანცელარიაში და ჟურნალის აგენტებთან.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція журнала «НАКАДУЛИ».

ვისაც უნდა დაიკვეთოს 1905 წ.

კალენდარი (სათვეო)

„ცოდნა"

მიჰმართონ სოსიკო მერკვილაძეს.

✦ კალენდარი ჰღირს ორ შაურად ✦

ვინც ერბაშად ასს ცალზე მეტს იყიდის, კალენდარი დაეთმობა

ექვს-ექვს კაპეიკად.

ტფილისი, ქვაშვეთის ქუჩა, არჯევანიძის სახლი, № 12.

ფოსტით: მისამართი Тифлисъ. Книжный магазинъ „ЦОДНА".

(10—10)

Дозволено цензурою Тифлисъ, 28 декабря, 1904 г.

Тип. Е. И. Хеладзе. Русск. базаръ домъарм. семинаріи.